

Helena Edman och Fabian Mebus i en av Österlens äldsta äppelodlingar. När duon klassificerat odlingen utifrån checklistan med olika faktorer stannar de upp och spånar fritt kring vad platsen skulle kunna användas till sett till dagens förutsättningar. FOTO: HANNAH ANDERSSON

Österlens gamla äppelodlingar inventeras

Helena Edman och Fabian Mebus har i sitt projekt kring Österlens gamla äppelodlingar uppmärksammat hur få av de gamla odlingar som finns kvar och vill uppmärksamma markägarna att tänka ett varv extra innan de väljer att avverka sina gamla äppelträd.

KIVIK. Den 21 april kunde du i Österlenmagasinet läsa om uppstarten av projektet "Nytt liv i Österlens gamla äppellundar – för natur och människor". Ett treårigt Leaderprojekt som drivs av Helena Edman, landskapsingenjör, och Fabian Mebus, biolog, i deras gemensamma företag Levande Landskap.

Syftet med projektet är att ta fram nya användningsområden för Österlens äldre fruktodlingar som inte längre är intressanta ur ett industriellt produktionsperspektiv. Alla de gamla fruktodling-

arna ska kartläggas och klassificeras och tre av dem används som referensområden, där nu olika skötselmetoder testas.

En sommar har förflutit sedan vi senast sågs. Arbetet i projektet har för Fabian och Helena bland annat bestått i att sköta om de tre referensodlingarna.

– Vi har förvandlat delar av områdena till ängsfruktodling, genom restaurering av träden samt bränning och slätter av gräset mellan träden i syfte att gynna den biologiska mångfalden, berättar Helena och beskriver hur slättermaterialet använts för att gödsla vartannat träd på prov.

Hon berättar att nyfikenheten på det hantverksmässiga arbetet har varit stort, från både markägarnas sida och allmänhetens.

Under hösten kommer duon att synas mycket ute i Österlens odlingar. Nu

Fabian och Helena har förvandlat delar av referensodlingarna till ängsfruktodling genom bränning, beskärning och slätter.

fortsätter nämligen det omfattande arbetet att kartlägga och klassificera alla Österlens gamla äppelodlingar.

– Genom att studera flygbilder tagna på 40-, 60-, och 70-talen kan vi se var det funnits fruktodlingar och jämföra med dagens bilder, för att försöka utläsa var det finns rester av de gamla odlingarna. Det är något utav ett

detektivarbete, för det går ju inte alltid att se på kartbilderna vilka odlingar som har de gamla träden kvar, förklarar Fabian.

Väl på plats ute i en gammal äppelodling gör Fabian och Helena en bedömning av odlingen utifrån en checklista med parametrar som exempelvis naturvärden, kulturmiljövärden, sociala värden, potential att producera frukt och

skötselstatus. All information som de samlar in kommer att finnas i det GIS-skikt som duon skapar, med äldre såväl som yngre odlingar utmärkta.

– Tanken är att markägarna ska kunna gå in och se vilka värden som finns på deras odlingar, för att få mer kunskap och kanske inspiration till nya användningsområden, säger Helena.

Under inventeringsarbetet har duon slagits av hur få av de gamla äppelodlingarna som finns kvar.

– Vi trodde att de skulle vara fler. Många markägare orkar inte med skötseln av de gamla odlingarna och väljer därför att ta bort dem, vilket vi har full förståelse för. Det är väldigt kostsamt att sköta en gammal odling. Men vi skulle ändå vilja uppmärksamma dem att vänta, åtminstone länge nog för att ta del av resultatet av vårt projekt, för odlingarna innehåller

värden som inte går att återskapa.

Redan nu har Helena och Fabian identifierat tre fördjupningsområden som skulle kunna ha ett stort värde men som inte ryms i projektet:

– Att sammanföra olika aktörer, exempelvis markägare och människor som vill förädla frukt smaskligt. Att göra en manual för hur man restaurerar och sköter gamla äppelträd. Att hitta ett bidragssystem för att restaurera och sköta gamla äppelodlingar, liknande det som finns för ängsskötsel.

Gällande att sammanföra aktörer menar Helena att det exempelvis finns en vinst i att ägarna till gamla fruktodlingar och cidertillverkare får kontakt.

– Vi vet att cidertillverkare är på jakt efter frukt från äldre odlingar som inte nödvändigtvis producerar på topp.

HANNAH ANDERSSON